

**LEUFFEN, D.; RITTBERGER, B.; SCHIMMELFENNIG, F. (2013):  
DIFFERENTIATED INTEGRATION: EXPLAINING VARIATION  
IN THE EUROPEAN UNION****Houndmills: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0-230-24644-7**

---

**Barbora Hronešová**

---

Proč některé oblasti evropské integrace, jako například společný trh, přitahují kromě členských států EU i nečleny, a naproti tomu někteří členové mají vyjednány z evropské spolupráce výjimky? A proč se u jednotlivých politik hloubka integrace značně liší? Fenomén diferenciacie evropské integrace je podle autorů knihy, profesorů mezinárodních vztahů a evropské integrace na univerzitách v Kostnici, Mnichově a Curychu, významným znakem evropské politiky a přístupů k ní, jak teoretických, tak praktických.

Publikace *Differentiated Integration: Explaining Variation in the European Union* měla být podle jejích autorů původně koncipována „pouze“ jako učebnice pro studenty evropské integrace, nicméně v průběhu práce na knize autoři dospěli k závěru, že fenomén diferencované integrace doposud nezaznamenal potřebnou akademickou pozornost a že je nutno zabývat se tímto tématem hlouběji. Díky tomu vznikl inovativní analytický koncept přístupu k teoriím evropské integrace a k jejich následné aplikaci na vhodně zvolené oblasti evropských politik, který bezpochyby přesahuje rozsah učebního textu a má za cíl sloužit jako inspirace k dalšímu výzkumu evropské integrace. Nicméně původní záměr, tedy napsat přehlednou syntézu teorií evropské integrace přístupnou pro studenty politologie, mezinárodních vztahů či evropské integrace, zůstal rovněž zachován.

Knihla je rozdělena na dvě hlavní části, přičemž první se zabývá teoriemi evropské integrace, vycházejícími do značné míry z teorií mezinárodních vztahů. Ty autoři seskupují do tří hlavních okruhů podle jejich hlavního zaměření a do jisté míry také chronologického vývoje. Každý teoretický okruh, tedy intergovernmentalismus, supranacionalismus a konstruktivismus, je nejprve podrobně a přehledně rozebrán z hlediska jeho chronologického a tematického vývoje, aby mohly být jeho hlavní aspekty konfrontovány s fenoménem diferencované integrace, a to jak z pohledu horizontální, tak vertikální integrace. Tyto závěry jsou pak aplikovány v druhé části knihy, jež je rozdělena na čtyři podkapitoly zabývající se vybranými politikami EU, které autoři vybrali na základě různých variací diferenciacie integrace v jejich rámci.

Jako hlavní kritéria pro výběr popisovaných politik byly zvoleny jednak rozdíly v načasování dosažení úrovně nadnárodní spolupráce, kde jednotný trh představuje politiku, kde bylo nadnárodní úrovně spolupráce dosaženo již v 50. letech 20. století, a naproti

tomu oblast svobody, bezpečnosti a justice zde reprezentuje oblast, kde takto hluboké úrovně doposud dosaženo nebylo; dále rozdíly v úrovni vertikální integrace s monetární politikou jako příkladem nejvíce centralizované evropské politiky; a konečně odlišnosti v rozsahu a druhu horizontální integrace, kde jednotný evropský trh představuje příklad politiky, na které se kromě všech členů podílejí i nečlenské státy EU, a naproti tomu hospodářská a měnová unie nebo bezpečnost a obrana jako oblasti, ze kterých mají některé členské státy vyjednané výjimky, tzv. opt-outy. Dvě popisované politiky jsou tedy vnitřní, a dvě vnější.

Nespornou kladnou stránkou této publikace je fakt, že ji mohou efektivně využít studenti, a to navíc s možností selekce vybraných teorií či evropských politik, které zrovna studují. Druhý hlavní přínos této knihy vychází z perspektivy výzkumu evropské integrace. Jedná se o příspěvek autorů ke studiu diferencované evropské integrace a její reflexe v existujících teoriích. Diferenciace je zde analyzována jako jednotící prvek, společný pro všechny sledované oblasti evropské integrace, vyúsťující ke konstatování, že EU jako taková je systémem diferencované integrace. Autoři se snaží odpovědět na otázku, proč se liší horizontální a vertikální integrace napříč politikami a členskými státy. Pomocí systematického na zavedených teoriích založeného popisu evropské integrace a jejích projevů v rámci čtyř hlavních stanovených oblastí uvádějí mnoho praktických příkladů projevů diferencované integrace, a to navíc poměrně srozumitelnou formou. Za velmi podnětný prvek pro další zkoumání považují sjednocené měření diferenciací integrace, které je založeno na předchozích pracích Börzela (2005), ale i na vlastním přínosu autorů knihy. Výsledky měření jsou navíc velmi přehledně prezentovány v grafech.

Ačkoliv se autoři poměrně zevrubně věnují obhajobě výběru popisovaných politik, na jejímž základě se věnují společnému trhu, hospodářské a měnové unii, vnitru a společné zahraniční a bezpečnostní politice, nastavený analytický rámec skýtá další možnosti aplikace, například na společnou zemědělskou politiku nebo na integraci síťových odvětví, která představuje v současnosti jednu z největších výzev evropské integrace, kterou se publikace nezabývá.